

FORSKNING

BØRN&UNGE

NR 18 | APRIL 2013 | bupl.dk

PÆDAGOGER
I SKOLE
OG FRITID

BØRN&UNGE FORSKNING

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Telefon: 3546 5100
Telefax: 3546 5099
E-mail: b&u@bupl.dk
www.boernogunge.dk

REDAKTIONEN

Ansvarshavende redaktør:

Ida Thuesen Nielsen (ltn)

Redaktionschef:

Lene Søborg (søb)

Redaktion:

Anders W. Christensen (awc)
Peter Engelbrekt Petersen (ppn)
Mathilde Weirsøe, AU
Camilla Mehlsen, AU

Grafisk tilrettelæggelse:

Jeanne Olsen (jno)

Artiklen 'Pædagoger styrker børn i skolen' er lavet af freelancejournalist Mikkel Kamp. Kommunikationsafdelingen på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet har leveret bladets øvrige artikler.

BUPL'S FORSKNINGSSATSNING

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
v/ Konsulent Peter Engelbrekt Petersen
Telefon: 3546 5142
E-mail: ppn@bupl.dk
bupl.dk/forskning

B U P L

Børne- og Ungdomspædagogernes
Landsforbund

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Telefon: 3546 5000
(kl. 9-15)
Telefax: 3546 5039
E-mail: bupl@bupl.dk
bupl.dk

TRYK

Stibo Graphic
Kontrolleret oplag: 69.738
ISSN: 1903-962X

forord

PÆDAGOGER I SKOLE OG FRITID

På Christiansborg forhandler de folkeskolereformen. Reformen får sandsynligvis stor betydning for pædagogerne, lærerne, de pædagogfaglige ledere og skolelederne, samt ikke mindst børnene.

I BUPL er vi på den ene side tilfredse med, at pædagogerne ser ud til at få en større rolle i fremtidens skole. På den anden side er BUPL bekymrede for konsekvenserne af en længere skoledag, særligt for fritidsinstitutionerne og det frie børneliv.

Men uanset hvor lang skoledagen er, så er en ting sikkert: Det er godt, at mange børn allerede i dag møder pædagoger både i undervisningen, i SFO'en og i klubben. Pædagogerne er garanteret for, at der er fokus på børnenes trivsel, dannelse og livsduelighed som en del af deres skolegang, og erfaringerne med at inddrage pædagogerne i skolen er positive. Pædagogernes faglighed har vist sig at være et godt supplement til lærerfagligheden. Ikke kun som "ekstra hænder i klassen", men i kraft af de særlige kompetencer, pædagoger tilegner sig gennem deres uddannelse. Børns trivsel og læring styrkes, når pædagoger samarbejder med lærerne.

VI HAR VÆRET DER LÆNGE

Skolefritidsordningerne har eksisteret på skolerne siden 1985 og pædagoger har siden 1998, som led i forsøg med skolestart og heldagsskoler, deltaget i undervisningen i folkeskolen, udover børnehaveklassen. De positive resultater fra forsøgene er en del af baggrunden for, at regeringen nu foreslår, at pædagoger og de pædagogiske opgaver i og udenfor undervisningen nu skal indskrives i folkeskoleloven.

PÆDAGOGISKE AKTIVITETER

Reformen lægger op til en bredere læringsforståelse og flere fritidspædagogiske aktiviteter i den obligatoriske tid. I udspillet skal aktivitetstimer være det element, som skaber variation og rum for anderledes læringsaktiviteter. Det bliver allerede anvendt mange steder i landet, selvom det ofte kaldes noget andet.

Aktivitetstimer er obligatorisk tid med en ekstra pædagogisk og didaktisk dimension, der kan anvendes i alle fag og i løbet af hele dagen. Det er en integration af aktiviteter, som pædagoger tidligere typisk har lavet sammen med børnene i fritidsinstitutionerne. Det er mere legende, kreative og fysisk udfordrende pædagogiske aktiviteter, som både skal udvikle de faglige, personlige og sociale kompetencer. Men aktivitetstimerne skal ikke bare styrke det enkelte barns udvikling. De pædagogiske aktiviteter i aktivitetstimerne kan i høj grad også anvendes til at styrke børnefællesskabernes inkluderende potentiale.

BÅDE – OG!

BUPL's holdning til regeringens folkeskole-reform er som nævnt indledningsvis et 'både og'. På den ene side glæder vi os over, at læringssynet gøres bredere ved, at der indføres flere pædagogiske aktiviteter gennem hele skoledagen. På den anden side er vi bekymrede for det frie børneliv, hvis fritidsinstitutionerne risikerer at forsvinde, når skoledagen forlænges. Artiklerne i dette nummer af Børn&Unge Forskning rummer også denne dobbelthed.

God læselyst!

Allan Baumann

” Der skal nyudvikling til, og samarbejde på tværs af faggrænser kan være en vej. Men platformen skal være til stede. Mange steder kræver det, at man genovervejer pædagogikken, og at man har en meget synlig ledelse.

Andy Højholdt, lektor på Institut for læring,
Professionshøjskolen Metropol.

SIDE 4-7

Foto: Jens Hasse.

INDHOLD

4 PÆDAGOGER STYRKER BØRN I SKOLEN Evaluering af skolestartsforsøg viser at børnenes trivsel samt personlige og sociale kompetencer styrkes når pædagogerne indgår i skolen. Interview med Thomas Jordan Johannessen og Andy Højholdt	10 HVAD VED VI OM HELDAGSSKOLEN? Evaluering: Samarbejde mellem lærer og pædagoger er afgørende for at heldagsskolen lykkes Interview med Lars Holm og Simon Calmar Andersen	17 GODT FOR ELEVERNE, SVÆRT FOR PÆDAGOGERNE Perspektiv: Professor Ludwig Stecher har forsket i heldagsskoler og fulgt udviklingen i forskellige europæiske lande. Interview med Ludwig Stecher
8 AKTIVITETSTIMER PRESSER PÆDAGOGENS FAGLIGHED Kan pædagoger i skolen fastholde egne målsætninger og rationaler og ikke overtage skolens logik? Interview med Anja Hvidtfeldt Stanek	14 HOSPITALSKLOVNE OG KATEDER-PAVER – ELLER HVAD? Skolen som pædagogisk kampplads Interview med Andreas Rasch-Christensen	

PÆDAGOGER STYRKER BØRN I SKOLEN

Børnene har det bedre med hinanden og får bedre muligheder for at lære på skoler, hvor lærerne i indskolingen suppleres af pædagoger. Samarbejdet giver de bedste resultater på skoler, hvor ledelsen bakker op, og hvor lærere og pædagoger anerkender hinandens forskellige faglighed, viser en undersøgelse som Rambøll udgav sidste år.

AF MIKKEL KAMP

Undervisningsmiljøet bliver bedre. Muligheden for med succes at inkludere børn bliver større. Eleverne trives bedre og får bedre forudsætninger for at lære. Sådan lyder nogle af gevinsterne ved, at pædagoger og lærere samarbejder om undervisningen i indskolingen.

Det konkluderer rapporten 'Evaluering af forsøg med skolestart', som Rambøll sidste år gennemførte for Ministeriet for Børn og Undervisning.

»Forsøgene viser, at der er gevinster på flere parametre men med forskellig styrke. Den største gevinst finder vi, når det handler om elevernes sociale og personlige udvikling og trivsel. Styrkelsen af eleverne kommer især til udtryk i bedre konflikthåndtering og positive relationer eleverne imellem. I forhold til læring skaber man bedre forudsætninger for, at eleverne kan opnå noget,« fortæller Thomas Jordan Johannessen, der er Business Manager i Rambølls afdeling for Uddannelse.

Ifølge rapporten bidrager pædagogerne blandt andet til at skabe mere ro i undervisningen, færre konflikter mellem eleverne og bedre muligheder

”Den største gevinst finder vi, når det handler om elevernes sociale og personlige udvikling og trivsel.”

Thomas Jordan Johannessen.

UDVALGTE EFFEKTER AF SAMARBEJDE MELLEM LÆRERE OG PÆDAGOGER:

1. Skole-hjemsamarbejdet bliver forbedret.

Forældrene oplever et nuanceret og mere fuldendt billede af elevens skolegang. Der foregår mere videndeling, fordi pædagogerne videregiver information om skoledagens forløb til forældrene, ligesom lærerne gennem pædagogerne får øget viden om forholdene i hjemmet.

2. Mulighederne for at inkludere børn med særlige behov forbedres

Kombinationen af lærer- og pædagogfagligheden bidrager til at identificere børn med særlige behov, og til at der bliver taget initiativer til at rumme dem.

3. Undervisningsmiljøet bliver bedre

Der bliver mere ro i klasseværelset og færre konflikter mellem eleverne. Mulighederne for undervisningsdifferentiering bliver bedre, ligesom eleverne hurtigere får hjælp i undervisningen.

4. Forudsætninger for læring bliver bedre

Læreren kan i højere grad fokusere på undervisningens faglige indhold, og elevernes trivsel er forbedret som følge af det udvidede samarbejde mellem lærere og pædagoger. Det er ikke undersøgt, om elevernes faglige resultater bliver forbedret.

5. Trivsel og personlig udvikling forbedres

De interviewede i undersøgelsen oplever elevernes sociale og personlige udvikling samt trivsel som de områder, hvor den ændrede skolestartspraksis har størst betydning. Særligt pædagogernes deltagelse i indskolingen bidrager til at styrke elevernes sociale og personlige kompetencer.

Kilde: Evaluering af forsøg med skolestart. Rambøll 2012.

EVALUERING AF FORSØG MED SKOLESTART

Evalueringen baserer sig på en gennemgang af eksisterende viden om forsøg med skolestart og kvalitative casestudier på udvalgte skoler, der på evalueringstidspunktet gennemfører forsøg med skolestart. Dataindsamlingen foregik fra februar til maj 2012.

”Skoleledelsen spiller en central rolle, når en anden faglighed skal på banen. De er med i processen fra begyndelsen, men stopper de rammesætningen og styringen af processen, kræver det lærere og pædagoger, der er stærke, hvis det skal blive en succes.”

Thomas Jordan Johannessen.

for undervisningsdifferentiering, ligesom eleverne hurtigere får hjælp.

OGSÅ SAMARBEJDET MED FORÆLDRENE PÅVIRKES POSITIVT. Forældrene oplever et mere nuanceret og mere fuldendt billede af elevens skolegang, fordi

de taler med pædagoger, der møder deres børn både i skole- og fritidsdelen. Samtidig får lærerne også større viden om børnene, fordi pædagogerne kender til forholdene hjemme hos børnene.

Konklusionerne peger i samme retning som forskningsprojektet 'Det gode samarbejde', der også blev afsluttet sidste år. Her undersøgte man, hvordan lærere og pædagoger samarbejdede på fire udvalgte skoler, og hvilken betydning samarbejdet havde for inklusionsindsatsen.

»Det havde helt klart en positiv effekt på børnenes deltagelse, hvilket blandt andet skyldes, at lærere og pædagoger sammen iscenesatte undervisning på andre, mere kropslige måder, end lærerne traditionelt gør. Det var ofte på en mere legende måde,« fortæller Andy Højholdt, der er lektor på Institut for læring, Professionshøjskolen Metropol og en

af forskerne bag undersøgelsen.

PÆDAGOGER HAR DIDAKTISKE EVNER. Pædagogernes opgaver i indskolingen varierer. Nogle deltager i undervisningen af hele klassen sammen med læreren, andre underviser mindre grupper og fungerer som vikar. Pædagogerne står ikke for undervisningen af hele fag. Når de står for dele af faget sker det i samarbejde med den lærer, der har ansvar for faget, viser evalueringen.

Samtidig er det et gennemgående træk, at pædagogerne bliver brugt fleksibelt forstået på den

måde, at hvis eleverne i 4. a var meget larmende, sendte man en pædagog ned til dem i en periode.

»Pædagogerne har en fleksibilitet, som er en fordel, når de arbejder med trivselsrelaterede problemer,« siger Thomas Jordan Johannessen.

Fagligheden, som pædagogerne tilfører skolen, er klassiske pædagogdyder som arbejde med relationer og trivsel. Evalueringen viser dog, at bidraget varierer fra fag til fag.

»I de praktisk/musiske fag byder de ind med mere fag-faglige kompetencer – som musiske evner – sammen med deres bredere kompetencer,« siger Thomas Jordan Johannessen.

Andy Højholdt fremhæver pædagogernes arbejde med trivsel, men også deres didaktiske kompetencer.

»De pædagoger, vi så, har didaktiske kompetencer. De kommer til udtryk på en anden måde end hos lærerne, men de er der. Og med den nye pædagoguddannelse kommer der mere fokus på det,« siger han og understreger at lærerne er førende, når det kommer til didaktik.

FAGGRUPPER SKAL ACCEPTERE HINANDEN. Rambøll har undersøgt, hvilke faktorer der fremmer, at der kommer et positivt udbytte af samarbejdet, og hvilke der hæmmer. Det er afgørende, at man afsætter tid til du udvikle samarbejdet. Der er brug for tid til møder og sparring, fremgår det af rapporten. Samtidig skal man ikke undervurdere ledelsens rolle.

»Skoleledelsen spiller en central rolle, når en anden faglighed skal på banen. De er med i processen fra begyndelsen, men stopper de rammesætningen og styringen af processen, kræver det lærere og pædagoger, der er stærke, hvis det skal blive en succes,« siger Thomas Jordan Johannessen.

Det er afgørende, at de to faggrupper accepterer hinandens faglighed.

»De skal anerkende, at de kan noget forskelligt og vide, at de kan noget godt sammen,« siger Thomas Jordan Johannessen, og understreger, at det gode samarbejde ikke kommer af sig selv.

»Det er ikke til diskussion, at det er læreren,

der påtager sig lærerrollen, men læreren skal give plads til pædagogen, og pædagogen skal gribe den plads.«

Andy Højholdts forskning peger i samme retning.

»De skoler, hvor lærere og pædagogers fælles undervisning fungerede bedst, var, hvor de var enige om, at undervisningen skulle være anderledes end den traditionelle tavleundervisning. Pædagogerne havde et medansvar, og undervisningen blev noget andet,« siger han.

Han har også siddet i klasseværelser, hvor lærere og pædagoger tilsyneladende ikke havde den indstilling.

»Nogle steder gik pædagogerne mest til hånde. Jeg var også i en 4. klasse, som havde skrevet gyserfortællinger og skulle læse dem op. Så sad læreren og pædagogen og lyttede til dem. Det er spild af ressourcer, for det kunne læreren sagtens selv klare,« siger han.

Overordnet set kan samarbejdet mellem lærere og pædagoger være en vej til at skabe fornyelse i skolen, mener Andy Højholdt.

»Der er perspektiver i samarbejdet. Der sidder elever, som har det svært og ikke tror på sig selv. For dem er løsningen ikke at få mere af det samme. Der skal nyudvikling til, og samarbejde på tværs af faggrænser kan være en vej. Men platformen skal være til stede. Mange steder kræver det, at man genovervejer pædagogikken, og at man har en meget synlig ledelse,« siger han.

Foto: Jens Hasse

ANDY HØJHOLDT

Lektor i pædagogik på Institut for Skole og Læring ved

Professionshøjskolen Metropol. Projektleder af undersøgelsen "Det gode samarbejde", som er udarbejdet i en tværfaglig projektgruppe i samarbejde med ph.d. Henrik Hersom, RUC og lektor Mathilde Sederberg, UCC Pædagoguddannelsen Nordjylland.

THOMAS JORDAN JOHANNESSEN

Business Manager i Rambøll's afdeling

for Uddannelse.

Thomas var ansvarlig for kvalitetssikringen af Rambøll's evaluering af skolestartsforsøgene.

AKTIVITETSTIMER UDFORDRER PÆDAGOGENS FAGLIGHED

Aktivitetstimer skal gøre elevernes skoledag mere afvekslende. Men reelt betyder det mere skole og mindre fritid, mener en forsker i fritidspædagogik. Hun opfordrer pædagogerne til at holde fast i deres faglighed fremfor blot at overtage skolens logik – ikke mindst for børnenes skyld.

AF VIBE MIDDELBOE

ANJA HVIDTFELDT STANEK

Adjunkt ved Syddansk Universitet.

Hun forsker blandt andet i fritidspædagogik og børns fællesskaber.

Hun er aktuell med et bidrag til bogen 'Fritidspædagogik og børneliv', Pernille Hviid og Charlotte Højholt (red.) 2012, hvor hun skriver om pædagogers rolle i skolen.

Anja Hvidtfeldt Stanek har desuden leveret et oplæg på Danskernes Akademi, som kan findes på: dr.dk
Søg på 'Stanek' eller ved at scanne koden her:

Regeringens udspil til ny skolereform lægger op til en mere afvekslende og aktiv skoledag. Det skal ske ved hjælp af såkaldte aktivitetstimer, der skal understøtte den faglige indlæring med motion og praktiske øvelser, så børnene får bevæget sig og samtidig udviklet deres personlige og sociale kompetencer. Men adjunkt i pædagogisk psykologi på Syddansk Universitet Anja Hvidtfeldt Stanek ser flere udfordringer ved udspillet – for når man flytter fritidspædagogikken til skolens skema, bliver det på bekostning af børnenes frie tid, som før har udspillet sig i SFO'en eller på fritidshjemmet.

"Det er et problem ved regeringens udspil, at den fritidspædagogik, der i dag foregår på børnenes præmisser i SFO'erne, nu skal presses ind i skolens skema. Bare betegnelsen aktivitetstimer er helt gal. Retorikken om timer presser pædagogfagligheden ind i skolens skematiske arrangement. Og hvor aktiviteter i SFO'en bliver tilrettelagt med udgangspunkt i børnene og deres interesser, skal de i aktivitetstimerne støtte op om skolens læringsmål," siger Anja Hvidtfeldt Stanek og understreger, at noget af det særlige ved fritidspædagogikken netop er, at pædagogen støtter op om børnenes egne og fælles initiativer.

"Men det kræver, at der er sammenhængende og uplanlagt tid til rådighed. Hvis aktivitetstimerne

har et forudbestemt indhold, der i sidste ende skal støtte op om skolens mål om, at barnet skal lære mest muligt rent fagligt, skal vi i hvert fald ikke bilde os ind, at det er fritidspædagogikken, der flytter ind i skoledagen," siger Anja Hvidtfeldt Stanek.

FRITID ER VIGTIG FOR BØRNS UDVIKLING. Med aktivitetstimer på skemaet bliver skoledagen længere, og Anja Hvidtfeldt Stanek er bekymret over det indhug i børnenes fritid, som en længere skoledag fører med sig. Hun ser en potentiel modsætning mellem regeringens intentioner om at ville udvikle børnenes personlige og sociale kompetencer og de rammer, der reelt bliver sat op.

"Fritiden er et vigtigt læringsrum, hvor børn lærer at forvalte deres liv sammen. Og det er faktisk et meget væsentligt element i forhold til at kunne begå sig i verden – både i det daglige og i et helt livsperspektiv. Mindre børn udvikler deres selvstændighed og samarbejde under fri leg, fordi de oplever, at de har et valg og sammen kan være med til at bestemme, hvad de vil lave. Jeg er ikke så vild med begrebet sociale kompetencer, men der er ingen tvivl om, at de gør sig nogle meget væsentlige erfaringer med det sociale liv ved at indgå i relationer i frie rammer, hvor der er voksne til stede til at hjælpe dem, når det bliver svært," siger Anja Hvidtfeldt Stanek. Hun er også bekymret over indskrænkningen i de større børns fritid.

"Skolens ældste elever er i fuld gang med at ud-

Foto: Jehs Hasse

AKTIVITETSTIMER

Regeringen ønsker, at skoledagen skal være mere spændende, afvekslende og levende. Derfor foreslår de, at eleverne i den sammenhængende skoledag skal have en ny type timer – aktivitetstimer. Aktivitetstimerne skal med deres form og indhold forny folkeskolen og præge den måde, eleverne oplever den enkelte skoledag på. Aktivitetstimerne skal primært indeholde:

- Fagligt understøttende aktiviteter, der i forlængelse af undervisningen skal underbygge og supplere den faglige indlæring, for eksempel i form af praktiske projektfølber om faglige temaer, øvelser og lektiehjælp. I de yngste klasser kan leg og læring kombineres.
- Motion og bevægelse, der skal fremme elevernes sundhed, trivsel og koncentration. Eleverne skal have motion og bevægelse hver dag.
- Aktiviteter, der skal fremme elevernes alsidige udvikling, herunder særligt deres sociale og personlige udvikling. Det kan for eksempel være udvikling af elevernes samarbejdsevner. I de ældste klasser kan det blandt andet være besøg på virksomheder og ungdomsuddannelser, som kan forberede de unge på deres videre uddannelsesforløb. Regeringen foreslår, at eleverne i den sammenhængende skoledag skal have mange nye aktivitetstimer. Ca. 13 aktivitetstimer om ugen i børnehaveklassen og ca. 5-9 aktivitetstimer om ugen i 1.-9. klasse."

Kilde: Gør en god skole bedre – et fagligt løft af folkeskolen. Regeringen 2012.

vikle deres personlige identitet. De lærer noget af at have et fritidsjob, være sammen med venner, gå til musik på den lokale musikskole og så videre. Det får de mindre tid til i fremtiden," pointerer forskeren.

HUSK BØRNEPERSPEKTIVET. Ifølge udspillet skal børnene i 0.-3. klasse have 30 timers skolegang om ugen, 4.-6. klasses børn skal være i skole 35 timer om ugen, og børnene i 7.-9. klasse ender med at få en 37 timers uge.

"Jeg synes, politikerne har glemt børneperspektivet. Hvordan vil det være for børnene at få så lange dage med fastlagte aktiviteter? Er det et godt børneliv? Vi voksne beklager os tit over, at vi har en lang arbejdsuge. Derfor synes jeg ikke, vi kan være bekendt over for især de større børn, at de skal have en lige så lang uge," siger Anja Hvidtfeldt Stanek.

GIVER AKTIVITETSTIMER MERE RO I KLASSEN? Aktivitetstimerne skal blandt andet sikre, at børnene bevæger sig mere, når de er i skolen. Ud over den rent sundhedsmæssige bagtanke, hersker der også en antagelse om, at børnene bliver bedre til at sidde stille i matematik- og dansktimerne, hvis de har rørt sig i aktivitetstimerne. Men det er ifølge Anja Hvidtfeldt Stanek en noget forsimplet forklaringsmodel.

"Forskning viser, at børns manglende muligheder for at deltage i de sociale fællesskaber ofte skaber uro i klassen. I stedet for at fokusere på, hvordan børnene kan få afløb for deres energi, bør vi under-

søge deres grunde til at larme. Og det kræver, at man følger dem over en længere periode," siger hun.

HOLD FAST I DEN PÆDAGOGISKE FAGLIGHED. Anja Hvidtfeldt Stanek er bekymret for, om skolens traditionelle opdeling af dagen i skemalagte timer vil komme på tværs af sådan en sammenhængende pædagogisk indsats. Hun forudser også, at lærere og pædagoger bliver sat til at planlægge aktivitetstimerne indhold langt ud i fremtiden. Det gør det vanskeligt at tage udgangspunkt i børnenes aktuelle situation. Hun råder derfor pædagogerne til at holde fast i deres pædagogiske faglighed og ikke blot indordne sig under skolens organisering, mål og succeskriterier.

"Jeg har i min forskning fulgt mange pædagoger i skolen, og jeg ser en tendens til, at de overtager skolens idealer og mål. Skolen er jo en stærk, kulturbærende institution, hvis dagsorden vi alle nemt kommer til at tilpasse os. Men når jeg følger børnene, ser der ud til at være gode grunde til at fastholde den pædagogiske faglighed – med egne målsætninger og rationaler. Pædagogerne skal passe på, at de ikke kommer til at overtage skolens logik. De bør også være advokater for det gode børneliv og gøre det, de er bedst til: være pædagoger," siger Anja Hvidtfeldt Stanek.

HVAD VED VI OM HELDAGSSKOLEN?

Heldagsskolen er tidens store samtaleemne på skoleområdet, men hvad ved vi egentlig om den? Hvad siger forskningen om heldagsskolen – og pædagoger rolle i den? Børn & Unge Forskning har talt med to forskere, der står bag to centrale undersøgelser på området.

AF MATHILDE WEIRSØE

” **H**eldagsskole”. ”Helhedsskole”. ”En mere sammenhængende skoledag”. Der er mange forskellige termer i spil i den aktuelle skoledebat, der er sat i gang af regeringens udspil til en folkeskolereform, ’Gør en god skole bedre’.

Denne artikel tager fat på heldagsskolerne, som har eksisteret i over 50 år inden for specialundervisningsområdet. Det er selvstændige folkeskoler for børn i vanskeligheder, hvor skolegang og fritidsbeskæftigelse er kombineret, således at eleverne tilbringer det meste af dagen i et struktureret pædagogisk miljø. I dag er der 12 skoler, som fungerer som heldagsskoler.

Når det gælder aktuel dansk forskning i heldagsskoler eller konkrete forsøg med en længere skoledag for eleverne, er der meget lidt at skue efter i det danske landskab. Faktisk er der kun to undersøgelser, som konkret har set på heldagsskoler på dansk grund.

Den ene undersøgelse, der i særlig grad omtales i den aktuelle debat, er Evaluering af heldagsskoler, som er en rapport udarbejdet for Børne- og Undervisningsministeriet i oktober 2012. Her har forskere fra Aarhus Universitet i samarbejde med Rambøll Management undersøgt, om eleverne i 12 danske heldagsskoler klarer sig bedre end elever i almindelige skoler. Det gør de ikke mærkbart, lyder konklusionen. Alligevel peger rapporten på en række forhold, der har positiv effekt på elevernes

”De heldagsskoler, der har størst succes – målt i forhold til elevernes faglige præstationer – har blandt andet formået at styrke samarbejdet mellem lærere og pædagoger. Konkret har samarbejdet drejet sig om at etablere gode procedurer for forældresamarbejde og for planlægning af aktiviteter.”

Simon Calmar Andersen.

Foto: Jens Hasse

LÆRER-PÆDAGOG-SAMARBEJDET ER VIGTIGT FOR HELDAGSSKOLENS SUCCES

Rapporten *Evaluering af heldagsskoler* (okt. 2012) er udarbejdet for Børne- og Undervisningsministeriet, og blevet til i samarbejde mellem forskere fra Aarhus Universitet og Rambøll Management. I rapporten har forskerne undersøgt, om eleverne i 12 danske heldagsskoler klarer sig bedre end elever i almindelige skoler. Det gør de ikke mærkbart, lyder konklusionen. Alligevel peger rapporten på en række forhold, der har positiv effekt på elevernes faglige udvikling, herunder forhold, der afhænger af et godt samarbejde mellem lærere og pædagoger:

- en kultur, hvor hele personalet vil heldagsskolen
- ekstra tid til projekter, udflugter m.m.
- ekstra tid til at arbejde med sociale kompetencer
- mere/bedre forældresamarbejde
- lærere og pædagoger fælles om at planlægge undervisningen
- lærere og pædagoger deltager i samme efteruddannelse
- lærere og pædagoger fælles om forældresamtaler.

HELHEDSSKOLE ELLER HELDAGS- SKOLE?

Heldagsskoler:

Heldagsskoler har eksisteret i over 50 år inden for specialundervisningsområdet. Det er selvstændige folkeskoler for børn i vanskeligheder, hvor skolegang og fritidsbeskæftigelse er kombineret, således at eleverne tilbringer det meste af dagen i et struktureret pædagogisk miljø.

Siden skoleåret 2006/2007 har der været gennemført forsøg med heldagsskoler på almindelige folkeskoler. Lige nu er der 12 skoler, som fungerer som heldagsskoler. Børnenes skoledag i de 12 heldagsskoler stopper normalt mellem 14.30 til 16.00.

Regeringens udspil til folkeskolereformen bruger ikke betegnelsen heldagsskole, men kalder deres forslag for en helhedsskole.

Helhedsskoler:

Helhedsskoler har eksisteret som betegnelse siden 1980'erne, hvor projekt helhedsskole lagde vægt på: Helhed i fysisk miljø; helhed i tid; helhed i menneskelige relationer; helhed i indhold og helhed i undervisning. Helhedsskolebegrebet har desuden været brugt om forsøgene med skolestart, som har eksisteret siden 1998. I 2000 blev der afsat midler til forsøg med helhedsskoler, hvor ideen var at: En helhedsskole skulle danne rammen om undervisning, læring, samvær og aktiviteter i undervisning og fritid. ➔

faglige udvikling, herunder forhold, der afhænger af et godt samarbejde mellem lærere og pædagoger.

IKKE UDEN OMKOSTNINGER. Den anden undersøgelse står lektor Lars Holm fra Aarhus Universitet bag. Han har i tre år fulgt tre heldagsskoler i det socialt belastede boligområde Vollsmose ved Odense – med fokus på tosprogede elever. Lars Holms konklusion er, at heldagsskoler er en blanded succes. De kan måske bidrage til en kvalitativ udvikling af undervisningen, men det er ikke uden omkostninger. Når det drejer sig om pædagogernes rolle i skolen, kan der nemt opstå et hierarki, som ikke falder ud til pædagogernes fordel.

"I heldagsskolerne i Vollsmose var det tydeligt, at pædagogerne alt for ofte blev lærernes hjælpere. Skolen er lærernes domæne, som pædagogerne nu træder ind i, og det skaber uundgåeligt en asymmetrisk relation mellem de to faggrupper," siger Lars Holm og giver et konkret eksempel fra en af skolerne:

"En af pædagogerne, som jeg fulgte i min forskning, var kun alene med børnene få gange om ugen, når hun underviste børn med anden etnisk baggrund end dansk i at smøre 'danske' madpakker. Det blev betragtet som en pædagogisk aktivitet i heldagsskolen. Men for mig at se, er det et udtryk for, at man generelt ikke rigtig formåede at integrere pædagogerne på en måde, så deres faglighed kom til sin ret," siger Lars Holm.

PÆDAGOGISK FAGLIGHED. Rapporten Evaluering af heldagsskoler, udarbejdet for Børne- og Undervisningsministeriet, berører også samarbejdet mellem pædagoger og lærere og konkluderer, at den pædagogiske faglighed i praksis ikke kommer til udtryk i heldagsskolerne, i og med pædagogernes bidrag oftest blot består i at give en ekstra hånd i forhold til de praktiske/musiske fag eller i forhold til at organisere spil og lege. Som der står i rapporten:

"I mange tilfælde vil pædagogen – lettere kærteret – sidde og vente på, at en social katastrofe

”Pædagoger tænker i børns personlige udvikling i et helt andet omfang end lærerne, som jo primært tænker didaktisk. Den pædagogiske faglighed består i at sikre det hele børneliv. Og det risikerer vi at miste med heldagsskolens indtog.”

Lars Holm.

indtræffer eller alternativt gå læreren til hånde ved at hjælpe med praktiske opgaver.”

Konklusionerne ligger på linje med Lars Holms bekymringer for professionens tab af faglighed, som han ser rækker langt ud over skolens domæne og målsætninger.

"Pædagoger tænker i børns personlige udvikling i et helt andet omfang end lærerne, som jo primært tænker didaktisk. Den pædagogiske faglighed består i at sikre det hele børneliv. Og det risikerer vi at miste med heldagsskolens indtog," fastslår Lars Holm.

Ifølge Lars Holm trænger heldagsskoler fritidspædagogikken tilbage, og det mener han, er en bekymrende udvikling. Selvom der kommer mere motion, flere praktiske og sociale aktiviteter på skoleskemaet med de såkaldte aktivitetstimer, ser han, at heldagsskolen presser pædagogprofessionen og skaber en ubalance i forholdet mellem skole og fritid – og mellem pædagoger og lærere.

”Det er pædagogerne, der skal integreres i skolen. Det er ikke lærerne, der skal integreres i fritiden. Fritiden flytter ind i skolen. Ikke omvendt. Uanset hvad man kalder det, så bliver der mere skole på bekostning af fritiden. Og det influerer på pædagogprofessionen, som risikerer at miste både status og betydning, ” siger Lars Holm.

LIGEVÆRDIGT SAMARBEJDE ER VIGTIGT. Men hvordan ser et godt samarbejde mellem pædagoger og lærere så ud?

”Det er vigtigt, at samarbejdet mellem pædagoger og lærere er ligeværdigt. Det centrale er ikke de forskellige fagligheder. Det centrale er, at de finder ud af, hvad de skal samarbejde om, og hvilke fælles ambitiøse mål, de skal sætte, ” understreger Lars Holm.

Simon Calmar Andersen, der er lektor ved Aarhus Universitet, er også optaget af samarbejdet mellem lærere og pædagoger på heldagsskolerne. Han har været med til at udarbejde den førnævnte rapport for Børne- og Undervisningsministeriet, og han peger på at samarbejdet mellem de to faggrupper netop er afgørende for heldagsskolernes succes.

”De heldagsskoler, der har mest succes – målt i forhold til elevernes faglige præstationer – har blandt andet formålet at styrke samarbejdet mellem lærere og pædagoger. Konkret har samarbejdet drejet sig om at etablere gode procedurer for forældresamarbejde og for planlægning af aktiviteter, ” siger Simon Calmar Andersen.

BRUG FORMERE FORSKNING I HELDAGSSKOLER. Når fokus er på de positive effekter ved heldagsskolen, er det værd at hæfte sig ved den usikkerhed, der er forbundet med rapportens konklusioner, understreger Simon Calmar Andersen:

”De skoler, der havde succes, gjorde også andre ting, der gavnede effekten af elevernes læring, og det er svært at skille effekterne fra hinanden. Og derfor bliver effekterne ikke entydigt klare. Det kræver mere forskning, hvis vi skal isolere de enkelte effekter, ” forklarer Simon Calmar Andersen.

Rapportens noget uklare konklusioner taget i betragtning foreslår han forsøg med flere modeller, inden man lægger sig fast på en enkelt model. Konkret ser han, det kan ske ved at invitere skoler til at fortælle om deres gode erfaringer med at få samarbejdet mellem lærere og pædagoger til at fungere, så det fremmer elevernes læring, trivsel og udvikling bedst muligt.

”Det kan fx være cases, hvor lærere og pædagoger samarbejder om bestemte undervisningsforløb. Eller skoler, der deler deres erfaringer med at opdele klassen og tilrettelægge undervisningen på forskellige måder. Man kan tænke sig alle mulige eksempler, men det er vigtigt at tage udgangspunkt i konkrete erfaringer, som nogle skoler allerede har gjort sig og så afprøve dem i mere systematiske forsøg, inden man udbreder det til hele landet, ” siger Simon Calmar Andersen.

På baggrund af forsøgene kan man se, om det er den ene eller den anden måde at drive heldagsskole på, man bør satse på. Han anbefaler desuden Regeringen at udvikle heldagsskolen i etaper, efterhånden som forskerne bliver klare på, hvad der virker.

Lars Holm mener, der er brug for mere viden om, hvordan heldagsskoler fungerer pædagogisk – og ikke kun effektmålinger.

”Det er hovedkuld at søsætte et så ambitiøst projekt uden at kende til konsekvenserne. Men jeg mener, at effektmålinger af elevernes læringsudbytte er for snævert et perspektiv. Vi er nødt til også at blive klogere på, hvordan heldagsskolen påvirker børnelivet, familielivet, lokale skolevalg, forældres og børns syn på skole osv., ” siger Lars Holm.

➔ Ideen om heldagsskolen fokuserer på strukturen: Skoledagens længde. Ideen om helhedsskolen fokuserer på indholdet: En mangfoldig sammensætning af faglig undervisning og fritidspædagogiske aktiviteter.

De to skoleformer kan i praksis ligne hinanden.

LARS HOLM

Lektor ved Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU),

Aarhus Universitet. Han har i de senere år især forsket i daginstitutioners og heldagsskolers pædagogiske praksis og i sproglige evalueringspraksis i forhold til børn med dansk som andetsprog.

SIMON CALMAR ANDERSEN

Lektor ved Institut for Statskundskab,

Aarhus Universitet. Hans forskning fokuserer på forskellige aspekter af politisk og administrativ styring og deres betydning for offentlige organisationers resultater med særligt fokus på dagtilbuds- og skoleområdet.

Foto: Jens Hasse

HOSPITALSKLOVNE OG KATEDERPAVER – ELLER HVAD?

Pædagoger og lærere skal arbejde tættere og mere sammen i folkeskolen i fremtiden, hvis det står til regeringen. Men kan det lykkes at skabe et frugtbart samarbejde mellem de to faggrupper, eller vil det udvikle sig til en magtkamp mellem 'hospitalsklovne' og 'katederpaver'?

AF MALENE FENGER-GRØNDAHL

Står det til børne- og undervisningsminister Christine Antorini (S), skal pædagoger spille en central rolle i fremtidens folkeskole. Af regeringens reformudspil 'Gør en god skole bedre' fremgår det, at eleverne skal have flere timer på en mere varieret måde i en sammenhængende skoledag. Blandt andet skal der såkaldte aktivitetstimer på skemaet. Ifølge ministeren kan visionen kun blive til virkelighed, hvis lærere og pædagoger indgår i et tæt samarbejde. Pædagogerne kan blandt andet sørge for, at det bedste fra SFO-tid og klubaktiviteter bliver indarbejdet i skoledagen.

I regeringens udspil er der dog ikke brugt mange ord på at beskrive, præcist hvilke opgaver og hvilken rolle pædagogerne skal udfylde i skolens hverdag, og det har fået nogle repræsentanter for pædagogernes fagforening, BUPL, til at udtale sig kritisk om reformen. De har udtrykt frygt for, at pædagogerne vil blive kørt ud på et sidespor, og at deres faglighed ikke vil blive taget alvorligt. Faglig sekretær i BUPL Aarhus, Lars Møller, har blandt andet sagt: "Hvis jeg skal være grov, er der risiko for, at pædagogerne bliver nogle hospitalsklovne, som dukker op en gang imellem for at få det hele til at glide lidt lettere ned."

Lars Møller er især kritisk over for, at indholdet af de nye aktivitetstimer ikke er beskrevet.

Omvendt kan lærerne frygte, at pædagogerne vil indtage skolen med aktiviteter, læring og ny pædagogik, mens lærerne bliver malet op i et hjørne som kedelige 'katederpaver', der primært står for mere traditionel klasseundervisning. En undersøgelse foretaget af Rambøll for Kommunernes Landsforening (KL) tyder i hvert fald på, at lærerne stadig hælder mest til traditionelle undervisningsformer. Undersøgelsen, som blev offentliggjort i januar, viste, at 68 % af lærerne bruger mest tid på traditionel undervisning. Kun 25 % af lærerne gennemfører enten daglig eller flere gange om ugen praktiske undervisningsforløb, mens kun 4 % ugentlig tager eleverne med uden for skolen.

Så hvad kan vi forvente os af fremtidens samarbejde mellem lærere og pædagoger i skolen? Vi har stillet forsknings- og udviklingschef ved VIA University College, Andreas Rasch-Christensen, fem skarpe spørgsmål om det:

Hvad kan pædagoger, som lærere ikke kan?

Først og fremmest vil jeg sige, at der er meget, som begge grupper kan. Men ofte er pædagogerne nok bedre til at få øje på de muligheder, der ligger i at flytte læring ud i det, vi kalder autentiske lærings-

SKOLEREFORMEN OG PÆDAGOGERNE

I regeringens reformudspil om folkeskolen 'Gør en god skole bedre' står der blandt andet om pædagogerne:

- "Børnene skal have en mere levende skole, hvor de sammen med lærere og pædagoger – som noget nyt – har spændende aktivitetstimer, der blandt andet skal bruges til at understøtte de faglige undervisningstimer bedst muligt og til leg, bevægelse og lektiehjælp."
- "Aktivitetstimer med lærere og pædagoger skal give en mere afvekslende og spændende skoledag."
- "Pædagoger kan for eksempel spille en særlig rolle i forhold til relationsarbejde, alsidig udvikling og fysisk udfoldelse. På den måde bringes der nye, værdifulde kompetencer i spil i løbet af skoledagen, og sammen med lærerne kan pædagogerne skabe bedre rammer for et sammenhængende børneliv."

Kilde: Gør en god skole bedre – et fagligt løft af folkeskolen. Regeringen 2012.

ANDREAS RASCH-CHRISTENSEN

Forsknings- og udviklingschef ved VIA University College, hvor han er ansvarlig for ledelse og drift af forsknings- og udviklingsområdet inden for de pædagogiske og socialfaglige uddannelser og professioner. Han deltager jævnligt i uddannelsesdebatten, ikke mindst angående skoleudvikling, didaktik og læreruddannelse. Han er medlem af en styregruppe bag Ny Nordisk Skole.

miljøer. De er vant til at arbejde med læring i det fri og gode til at finde på udendørs aktiviteter. Det kan være virtuelle læringsmiljøer, hvor eleverne tager ud og fotograferer ting og efterfølgende bearbejder dem på computeren. Der er også gode eksempler på, at pædagogerne arbejder med tosprogedes sprogudvikling ved at tage dem med ud og pege på ting og gøre begreberne håndgribelige på den måde.

Bliver pædagogerne ikke bare en slags 'praktiske grise', der skal gå til hånd for lærerne og sørge for ro i klassen?

Det kommer ikke til at ske. For både lærere og pædagoger har en stærk faglighed med sig. De er professionelle og pædagogisk uddannede. Man kan bruge undervisningsassistenter som en slags 'praktiske grise', men pædagogernes faglighed skal bruges på en helt anden måde. De kan sagtens fokusere på at arbejde i klassen med konfliktløsning og sociale kompetencer, som er blandt de vigtigste læringsområder. Det afgørende er, at de sociale kompetencer bliver løftet op på niveau med de faglige, når det gælder status og ressourcer. Vi ved jo i dag, at relationskompetencer er helt centrale for elevernes læring, og det er et område, som regeringens reformudspil nævner som oplagt indsatsområde for pædagogerne.

Hvis lærerne får mere pædagogik ind i deres uddannelse, bliver pædagogerne så overflødige?

Lærerne får ikke mere pædagogik i den nye læreruddannelse, end de har haft tidligere – det sker bare på nye måder. Desuden bliver der helt sikkert brug for flere professionelle til at håndtere skolens udfordringer, og det kan lærerne ikke løfte alene. Selv en veluddannet lærer, der også har fået masser af efteruddannelse, kan ikke alene rumme alle de kompetencer, der er behov for.

Hvor godt er lærere og pædagoger rustet til at samarbejde?

Ikke godt nok. Samarbejdet har jo været på dags-

ordenen længe, men kører ikke for alvor på skinner endnu. Først og fremmest skal der flere tværprofessionelle moduler og forløb ind på uddannelserne, ikke kun for pædagoger og lærere, men også med socialrådgivere. Desuden må kommunerne sætte ind og sikre, at de fagpolitiske konflikter ikke får lov at dominere. Der skal sættes noget ledelseskraft ind for at rydde forhindringerne af vejen.

Hvordan kan man undgå, at skolen bliver en kampplads, hvor forskellige fagligheder slås om overtaget over børnene?

Jeg er fortrøstningsfuld, for de steder, hvor der allerede er et udvidet samarbejde mellem pædagoger og lærere, har det ikke udviklet sig til en kampplads. Forsøg med heldagsskoler og lignende har tværtimod vist, at når først arbejdet kommer i gang, opdager både pædagoger og lærere, at de kan supplere hinanden og dermed skabe bedre læring og trivsel. Så det handler om at komme i gang i stedet for at tale konflikterne frem. "Hold kæft og gør det!", kunne man sige.

”Selv en veluddannet lærer, der også har fået masser af efteruddannelse, kan ikke alene rumme alle de kompetencer, der er behov for.”

Andreas Rasch-Christensen.

GODT FOR ELEVERNE, SVÆRT FOR PÆDAGOGERNE

Heldagsskoler er en sikker gevinst for eleverne, men ofte et problematisk bekendtskab for personalet – særligt lærerne og pædagogerne. Sådan lyder et par af konklusionerne fra den tyske professor Dr. Ludwig Stecher, der har forsket i heldagsskoler og fulgt udviklingen i en række europæiske lande.

AF JAKOB ALBRECHT

Mens vi i Danmark diskuterer, om længere skoledage er godt eller skidt for børnene, udgør heldagsskoler omkring 39 procent af alle grundskoler i Tyskland, og tallet er steget betydeligt de senere år. For både socialt og fagligt får børnene mere ud af at gå i heldagsskole.

Når professor Ludwig Stecher fra Justus-Liebig-Universitat i Giessen i Tyskland skal samle op pa elevernes udbytte af heldagsskolen, siger han: "Jeg ser ingen alvorlige negative konsekvenser."

SAMARBEJDET MELLE M PÆDAGOGER OG LÆRERE HALTER. For medarbejderne er billedet imidlertid noget mere dystert, forklarer Ludwig Stecher, der i en arrekke har varet del af den internationale forskning i heldagsskoler. Han peger pa, at isar forholdet mellem lærere og pædagoger ofte er meget problematisk. I andre lande er billedet det samme.

I 2007 og i 2010 mødtes han med forskerkolleger fra USA, Sydkorea, Japan, Holland, Sverige, Schweiz og Tyskland for at diskutere forholdet mellem lærerne og det vrige personale.

"I alle lande var forholdet problematisk. Pædagogerne osker et mere holistisk syn pa uddannelse. De har et narmest Humboldtisk ideal for uddannelse, hvor der fokuseres pa udviklingen af hele personligheden. Pædagogerne oplever, at læreren kun er interesseret i at udvikle børnenes faglige

Foto: Colourbox

kompetencer og i at teste dem. Det lyder måske ikke, som de to opfattelser burde skabe de store gnidninger, men det betyder, at de behandler eleverne meget forskelligt,” forklarer han.

UDDANNELSE OG LØN TIL FORSKEL. Ludwig Stecher peger på, at når lærere og det pædagogiske personale arbejder sammen på tyske heldagsskoler, er der tale om et møde mellem to meget forskellige professioner. Lærerne har den samme uddannelse i bagagen, mens det pædagogiske personale har mange forskellige kompetencer og uddannelser – blandt andre socialpædagoger, frivillige, forældre og kunstnere uden nogle former for pædagogisk uddannelse. Det er ikke et krav, at man har en bestemt professionel baggrund, og ikke alle har en pædagoguddannelse.

”Forholdet mellem pædagoger og lærere er kompliceret på grund af deres forskellige baggrunde. Og de har forskellige opfattelser af, hvad uddannelse er,” siger Ludwig Stecher. Spørgsmålet er, om det er nemmere at få samarbejdet til at fungere, når der er flere professionelt uddannede pædagoger som i Danmark. Ifølge Ludwig Stecher er det imidlertid ingen garanti for et bedre samarbejde mellem lærere og uddannede pædagoger.

”Faktisk er socialpædagoger den gruppe, der har sværest ved samarbejdet,” siger han.

Når pædagoger og lærere skal samarbejde i Sverige, er der også problemer, som kan sammenlignes med Danmark. Han forklarer, at en del af gnidningerne bunder i, at lærerne får en bedre løn.

”Lærerne mener, det er rimeligt med en lønforskel, fordi de har en længere uddannelse. Pædagogerne

mener ikke, at lønforskellen afspejler de opgaver, de løser. Så i Sverige er lønnen kimen til en del konflikter.”

FÆLLES EFTERUDDANNELSE ER VIGTIG. Set over tid viser hans undersøgelser, at de to faggrupper

ikke har nærmet sig hinanden. Faktisk var der mere knas mellem lærere og pædagoger i 2007 end i 2005. Konflikten bunder i, at det pædagogiske personale bliver lærernes assistenter. Ofte mod deres vilje.

”De fleste pædagoger ønsker ikke at være lærernes hjælpere. De mener, at de er undervisere, der bare leverer en anden slags undervisning end lærerne,” forklarer Ludwig Stecher og pointerer, at det er en god idé, at der i den danske regerings udspil er afsat midler til efteruddannelse.

”Hvis lærere og pædagoger efteruddanner sig sammen,

kan de diskutere forberedelsestid, uddannelsessyn og tilrettelæggelse af undervisningen,” siger han og forklarer, at det kræver mere end et par pædagogiske dage på skolerne engang imellem.

HELDAGSSKOLER GIVER HØJERE KARAKTERER. Når det kommer til elevernes udbytte af at gå i heldagsskole, er det nærmest kun positive aspekter, forklarer Ludwig Stecher. For eksempel er heldagsskoler med til at styrke elevernes sociale kompetencer.

”Eleverne på heldagsskoler udvikler sig bedre socialt end andre elever. Det er et af de slående fund, som vi fandt i al vores data. Studierne viser også, at heldagsskolen har en gavnlig effekt på børnenes familier, fordi børnene ikke behøver at lave lektier derhjemme,” siger han.

I Tyskland har heldagsskolerne vundet frem, efter

”Forholdet mellem pædagoger og lærere er kompliceret på grund af deres forskellige baggrunde. Og de har forskellige opfattelser af, hvad uddannelse er.”

Professor Dr. Ludwig Stecher.

DR. LUDWIG STECHER

Professor ved

Justus-Liebig-Universitet i den midttyske by Gießen. Han forsker i uddannelse på et empirisk grundlag og har siden 2008 været medlem af et forskningsprogram i heldagsskoleudvikling. Projektet løber frem til 2015.

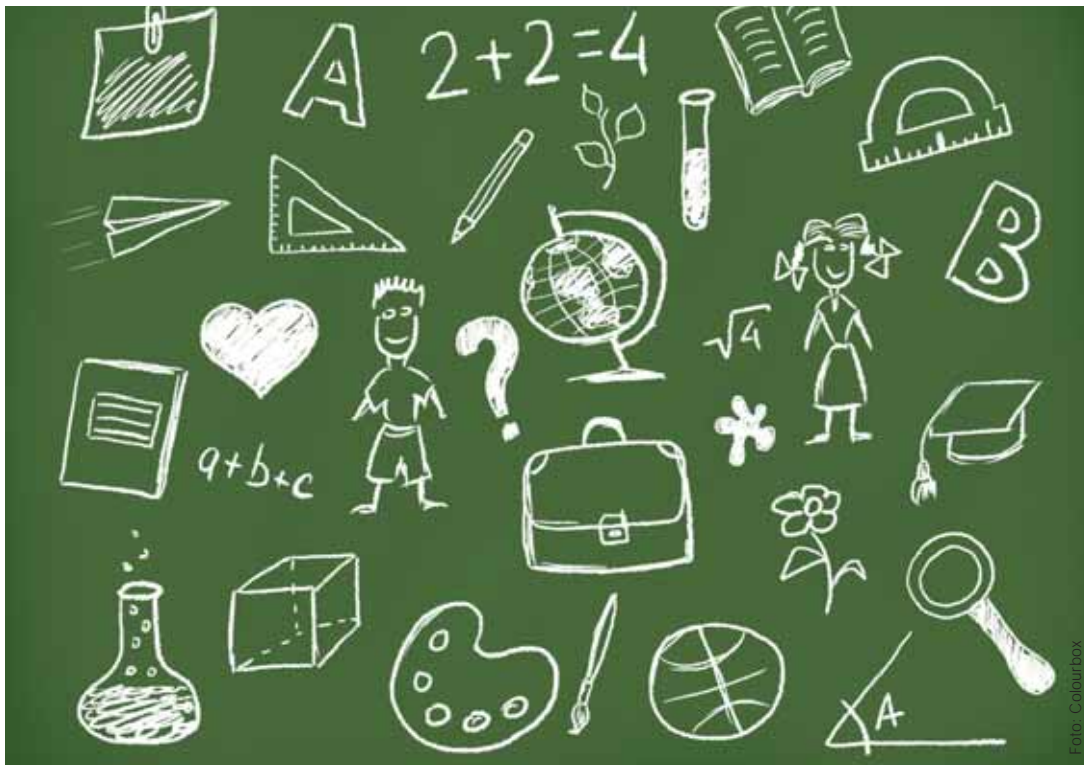

Foto: Colourbox

HELDAGSSKOLER I TYSKLAND

Heldagsskoler i Tyskland
Den tyske regering afsatte i 2003 omkring 28 milliarder kroner til udvikling af heldagsskoler. I perioden fra 2002 til 2007 steg antallet af heldagsskoler fra 5.000 til omkring 11.100. I 2010 udgjorde heldagsskolerne 39 procent af de tyske skoler. Der er dog store regionale forskelle. I Berlin er 80 procent af skolerne heldagsskoler, mens det i Bayern kun er 22 procent. 4 % af alle tyske skoler er obligatoriske heldagsskoler, 9 procent er delvist obligatoriske – det vil sige for visse klasser, mens der for de fleste andre elever er en vis grad af frihed. 87 % af de tyske skoler er frivillige heldagsskoler, hvor elever og forældre kan vælge den model, der passer dem bedst – almindelig skole eller heldagsskole.

Kilde: Professor Ludwig Stecher

PISA-resultaterne flere år i træk gav de tyske elever en middelmådig placering i midterfeltet. Siden 2002 er antallet af heldagsskoler steget markant. I 2010 udgjorde heldagsskolerne omkring 39 procent af alle tyske skoler, og tallet stiger fortsat. Det viser sig nemlig, at elevernes faglige udbytte stiger, når de går i heldagsskole.

”Ser man på den tyske gennemsnitselev, viser deres karakterer, at det er en fordel for dem at gå i en heldagsskole sammenlignet med en almindelig skole. Det gælder alle elever, men især børn med indvandrerbaggrund,” siger Ludwig Stecher, der indtil nu kun har målt elevernes faglige fremskridt på deres gennemsnitskarakter. Fremover bliver det muligt at bruge PISA-tal, der kan give mere præcise svar.

HELDAGSSKOLEN SKAL VÆRE VALGFRI. Et af argumenterne for at indføre længere skoledage i Danmark er, at undervisningstiden i sig selv øger elevernes læring. Men hvis Ludwig Stecher skal pege på noget, der virker i Tyskland, så er det valg-

friheden mellem to slags heldagsskoler: De åbne skoler, hvor det er frivilligt, hvor længe børnene vil blive i skolen, og de obligatoriske skoler, hvor børnene skal deltage i alle aktiviteter, og skoledagen derfor bliver længere.

Han forklarer, at der i Tyskland ligesom i Danmark har været en debat om, hvor mange timer eleverne skal være i skolen. Men undersøgelser viser, at den pædagogiske kvalitet af de to modeller ikke er så forskellig.

”Empirisk kan man ikke sige, at den ene er bedre end den anden. Jeg mener, at man skal lancere de to modeller parallelt, så familierne selv kan bestemme, hvad der er bedst for deres børn.”

BUPL'S UDVIKLINGSPULJE

FORDI VIDEN GØR EN FORSKEL

Er du medlem af BUPL, kan du søge op til 100.000 kr. til et udviklingsprojekt i din institution.

Udviklingsprojekterne skal i 2013-2014 ligge inden for temaerne:

1. Inklusion og forebyggelse
2. Kreativitet
3. Fremtidens pædagogiske arbejdsplads

Datoer for projektansøgninger

Der er følgende aktuelle ansøgningsfrister:

- 15. maj 2013
- 15. september 2013
- 15. januar 2014
- 15. maj 2014
- 15. september 2014

Formål

Formålet med Udviklingspuljen er at støtte udviklingsprojekter i pædagogiske institutioner for herved at bidrage til styrkelse af pædagogprofessionen og arbejdet med børn og unge i praksis.

Gennem udviklingspuljen ønsker BUPL økonomisk at støtte pædagogisk udvikling, der rækker ud over hverdagens grundlæggende arbejde, og som derfor kræver særlige, ekstra ressourcer.

Udviklingsprojekterne skal kunne tilføre værdi både til de involverede og til pædagoger i andre institutioner, eller på grund-videreuddannelse.

Læs mere om krav og hent ansøgningsskema på bupl.dk/forskning

B U P L

